Návrh Strategie pro veřejné prostory v Praze 10 k veřejnému projednání

Pár slov úvodem

Vážení spoluobčané,
s potěšením vám dnes v této příloze předkládám pracovní verzi Strategie pro veřejné prostory v Praze 10. Městská část Praha 10 systematicky usiluje o zlepšení stavu veřejných prostorů na svém území a snaží se přitom uplatňovat i nové, netradiční metody. V České republice je tato Strategie ojedinělým pokusem nastavit koncepční pravidla pro nakládání s veřejnými prostory, a inspiraci jsme proto museli hledat v zahraničí. V tomto směru se tak naše městská část stává v České republice průkopníkem.
Kromě moderních trendů klademe velký důraz také na zapojení obyvatel města do budoucích úprav veřejných prostorů. Právě proto jsme v roce 2008 připravili a zahájili dlouhodobý projekt s názvem Společně měníme Prahu 10, který byl zahájen dotazníkovou akcí (v těchto novinách a na www stránkách Prahy 10 – www.praha10.cz) a následným veřejným setkáním. Osobně mě velmi mile překvapil váš zájem a chuť společně řešit naše veřejné prostory. Tento nečekaný zájem nás postavil před problém vyhodnotit a utřídit obrovské množství vašich podnětů, které však nebylo možné řešit postupně jeden po druhém. Proto odbor územního rozvoje přišel s myšlenkou pokusit se vytvořit ucelenou strategii pro veřejné prostory, tak aby formuloval priority městské části a co nejvíce využíval podněty a připomínky obyvatel z dotazníkového šetření i z veřejného setkání.
Před rokem jsme proto oslovili neziskové organizace se zahraničními zkušenostmi při zapojování veřejnosti a také při obnově veřejných prostorů a následně jsme přizvali ke spolupráci Agoru CE, Partnerství, o.p.s. a Ústav pro ekopolitiku.
Veřejné prostory jsou všude kolem nás. Městská část usiluje o to, aby veřejných prostor byl u nás nejen dostatek, ale aby byly kvalitní a funkční. I to nejkrásněji opravené místo musí být především vyhledávané a využívané lidmi, obyvateli, tj. vámi.
Veřejný prostor podle našich představ znamená prostor pro veřejný život a to považujeme za základ zdravé a fungující společnosti. Možnost vyjít ze svého domu či bytu a pobývat venku společně s ostatními je pro nás základním rysem veřejného prostoru. Fungující veřejný prostor je to, co odlišuje město od prostého nahromadění budov.
Ambicí naší radnice je, aby veřejné prostory byly atraktivní pro lidi, kteří je budou moci využívat bez ohledu na svůj věk, národnost, fyzickou kondici či sociální příslušnost.
Veřejné prostory musí sloužit jako místa setkávání, kultury, výměny informací, sociálních kontaktů, místa pro nákupy, hry i relaxaci. Veřejné prostory musí být místy obyvatelnými, inspirujícími obyvatele. Veřejné prostory v Praze 10 mají být příjemným místem pro život. Proto jsme připravili Strategii pro veřejné prostory Prahy 10. Proto se na vás obracím se žádostí, abyste se aktivně zapojili do přípravy Strategie a následně také do proměny jednotlivých prostorů.
Zvu vás proto na veřejné setkání ve čtvrtek 10. 12. 2009 od 18 hodin v KD Barikádníků. Na veřejném setkání budete seznámeni se Strategií a budete o ní moci diskutovat se zastupiteli i odborníky.
Schválení Strategie pro veřejné prostory Prahy 10 v zastupitelstvu městské části připravujeme na jaro 2010.

Těším se na setkání s vámi, s obyvateli Prahy 10, kteří se aktivně zapojí do proměny našich veřejných prostorů.

MGR. VLADISLAV LIPOVSKÝ, STAROSTA MČ PRAHA 10

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 10 vás zve na VEŘEJNÉ SETKÁNÍ
ve čtvrtek 10. prosince od 18.00 hodin
v KD Barikádníků, Saratovská 20, Praha 10
Veřejné setkání je součástí přípravy
STRATEGIE PRO VEŘEJNÉ PROSTORY V PRAZE 10
Společně s představiteli MČ Praha 10 a dalšími odborníky budete mít možnost diskutovat o dokumentu, který na příštích 10 let ovlivní podobu veřejných prostor v Praze 10

Jaké jsou důvody k přípravě Strategie pro veřejné prostory?

Proč právě veřejné prostory?
Veřejné prostory jsou všude kolem nás, pohybujeme se po nich každý den a trávíme na nich významnou část svého života. Pokud budou veřejné prostory kvalitní a funkční, zvýší se tím i kvalita našeho života. Nejde ani tak o to, učinit veřejné prostory hezkými na pohled, ale hlavně funkčními. V každé obci, městě či městské části existuje jistě celá řada témat a problémů, které je třeba řešit. Od dopravy přes čistotu, bezpečnost, dostupnost různých služeb až po možnosti relaxace a volnočasové aktivity. Většina těchto problémů vzniká ve veřejném prostoru a ve veřejném prostoru je také možné hledat jejich účinná řešení.

Proč je pro nakládání s veřejnými prostory potřeba Strategie?
Bez jasných a srozumitelných pravidel není možné promyšleně, systémově a udržitelně nakládat s veřejnými prostory. Strategie pro veřejná prostranství má Městské části Praha 10 pomoci uvědomit si, k jakým změnám má v souvislosti s péčí o veřejná prostranství v Praze 10 dojít (zjednodušeně: ČEHO chceme dosáhnout), a zároveň musí obsahovat i samotný proces řízení těchto změn (tedy: JAK žádoucího stavu dosáhneme).

Bude Strategie závazným dokumentem?
Strategie je hlavně politický dokument a po schválení Zastupitelstvem MČ Praha 10 bude pro příštích 10 let (tj. do roku 2020) Městskou část Praha 10 zavazovat k jejímu dodržování a naplňování.

Kdo se bude Strategií řídit?
Celá Strategie bude zcela uplatňována pro prostory v obecním vlastnictví. Pro ostatní prostory v soukromém vlastnictví bude uplatňována formou doporučení městské části soukromým vlastníkům.

Jak se do naplňování Strategie může zapojit běžný obyvatel Prahy 10?
Každý má šanci vznést své podněty a připomínky k pracovní verzi Strategie. Ve čtvrtek 10. prosince proběhne veřejné setkání s cílem diskutovat pracovní verzi Strategie. Setkání je otevřené každému, kdo se o toto téma zajímá. Obyvatelé Prahy 10 ale budou zapojováni i do dalších navazujících akcí a v konečném důsledku budou mít možnost zapojit se do utváření i jednotlivých míst a lokalit v Praze 10. Koneckonců princip zapojení veřejnosti do úprav veřejných prostranství je zahrnut i v samotné Strategii.

Co dalšího přinese Strategie Praze 10?
Strategie, resp. její naplňování, bude znamenat zvýšení prestiže Prahy 10 navenek. Zároveň zvýší šance městské části získat finance na úpravy veřejných prostor např. z prostředků Evropské unie. Důležitým přínosem je navázání komunikace a spolupráce mezi radnicí a obyvateli Prahy 10 a jejich faktická možnost vstoupit do diskuse o úpravách veřejných prostor v okolí jejich bydliště.

Společně měníme veřejné prostory Prahy 10

Veřejné setkání v červnu 2008 v KD Barikádníků bylo jednou z prvních akcí v rámci Společně měníme Prahu 10. Zájem lidí diskutovat o veřejných prostorech i množství získaných podnětů bylo tak veliké, že se radnice Prahy 10 rozhodla k veřejným prostorům přistoupit systematicky a uceleně. Výsledkem je vznik Strategie pro veřejné prostory.

V roce 2008 zahájila Městská část Praha 10 dlouhodobý projekt s názvem Společně měníme veřejné prostory Prahy 10. Jeho smyslem je vytvořit dostatek příležitostí pro každého obyvatele Prahy 10 zapojit se do diskusí a přetváření veřejných prostorů v Praze 10.
Pod hlavičkou Společně měníme Prahu 10 jsou a budou realizovány jednotlivé projekty zaměřené na spolupráci občanů Prahy 10, představitelů radnice a dalších zainteresovaných stran (místních podnikatelů, organizací atd.) při přeměnách veřejných míst v této části hlavního města. Spolupráci s občany zahájilo v dubnu 2008 dotazníkové šetření, zacílené na nejdůležitější otázky a témata, která se týkala veřejných prostranství na celém území Prahy 10. Zpátky se vrátilo více než 5000 vyplněných dotazníků. Na názorový průzkum navázalo veřejné setkání v červnu téhož roku. Společně diskutovali s občany zastupitelé, pracovníci ÚMČ a další odborníci. Dohromady tak diskutovalo více než 160 lidí. Z veřejného setkání vzešlo velké množství konkrétních podnětů a nápadů na úpravy vybraných míst v Praze 10. Žádný z těchto podnětů nezapadne a budou důležitým východiskem při řešení budoucích podob vybraných lokalit. Pozitivní přijetí pilotního projektu v roce 2008 občany ukázalo, že obyvatelé Prahy 10 nejsou lhostejní k místu, kde žijí, a že mají opravdový zájem diskutovat o změnách ve veřejném prostoru. Projekt zároveň zdůraznil potřebu systémového, promyšleného a udržitelného přístupu k veřejným prostorům. Za tímto účelem vznikla pracovní skupina, jejímž úkolem bylo navrhnout proces přípravy koncepčního dokumentu, který by nastavil pravidla pro budoucí nakládání s veřejnými prostory. Společně měníme Prahu 10 se snaží vytvářet prostor pro vás, pro obyvatele Prahy 10. Staňte se i vy partnerem projektu Společně měníme Prahu 10 a získáte přístup k aktuálním informacím o všem, co se v projektu odehrává. Stačí, když na webové stránce www.praha10.cz v sekci Společně měníme uvedete své kontaktní údaje.

V září 2009 proběhl kulatý stůl odborníků, kde se diskutovala první verze Strategie pro veřejné prostory. Diskutovat přišlo více než 20 odborníků z různých oborů. Na snímku vidíme architekty, psychologa i odborníky na dopravu a kulturu.

Harmonogram přípravy Strategie

Co již bylo učiněno:

leden, únor 2009	Úvodní jednání o přípravě koncepčního dokumentu
březen 2009	Vytvoření Pracovní skupiny pro veřejné prostory. Úkolem pracovní skupiny je připravit Strategii pro veřejné prostory.
duben až srpen 2009	Shromažďování podkladů a práce na první verzi Strategie
září 2009	Kulatý stůl odborníků na téma Budoucnost veřejných prostorů v Praze 10. Účast více než 20 odborníků z různých oborů a profesních směrů, kteří diskutovali o veřejných prostorech v Praze 10 a připomínkovali první verzi dokumentu.
říjen a listopad 2009	Prezentace první verze Strategie představitelům MČ Praha 10.

A co nás čeká:

10. prosinec 2009	Od 18.00 proběhne v KD Barikádníků veřejné setkání s cílem diskutovat pracovní verzi Strategie s obyvateli Prahy 10.
leden 2010	Zapracování všech připomínek a vytvoření konečné podoby dokumentu, který bude předán Zastupitelstvu MČ Praha 10 k projednání a schválení.
duben 2010	Projednání a schválení Strategie Zastupitelstvem MČ Praha 10

Cíle Strategie

Strategie pro veřejné prostory v Praze 10 je dokument, jehož cílem je:

- veřejně deklarovat zájem a podporu promyšlenému, systémovému a udržitelnému nakládání s veřejnými prostory Městskou částí Praha 10
- vyjádřit připravenost městské části investovat zdroje (a to včetně rozpočtových) do změn ve veřejných prostorech
- určit celkovou vizi a hlavní strategické priority pro budoucí změny ve veřejných prostorech
- navrhnout postup naplnění Strategie, a to včetně způsobů řízení, monitorování a vyhodnocování
- vytvořit podmínky pro efektivní komunikaci a zapojení veřejnosti do plánovacích procesů ovlivňujících veřejné prostory

Představení Strategie pro veřejné prostory

Strategie je zpracovávána pro desetiletý časový horizont, tj. do roku 2020. Základní částí Strategie je Desatero pro Prahu 10, které stanovuje zásady a opatření formující podobu a nakládání s veřejnými prostory. Jednotlivé zásady a opatření desatera budou zcela uplatňovány pro prostory v obecním vlastnictví. Pro ostatní prostory v soukromém vlastnictví budou uplatňovány formou doporučení městské části.

Druhou důležitou částí je stanovení dalšího postupu, tedy návrh kroků, co v příštích deseti letech dělat.
Zjednodušeně řečeno: Desatero říká, ČEHO chceme dosáhnout, a další postup stanovuje, JAK žádoucího stavu dosáhneme.

V této příloze vám předkládáme obě dvě hlavní části ve zkrácené podobě.

Návrh dalšího postupu

Strategie pro veřejné prostory definuje obecné přístupy a hlavní zásady pro nakládání s veřejnými prostory v Praze 10. Obecné teze Strategie je potřeba promítnout do konkrétních míst a lokalit v Praze 10 a ty pak začít průběžně upravovat.

V průběhu roku 2010 začne příprava Generelu pro veřejné prostory. Generel v tomto pojetí znamená uplatnění zásad obsažených v Desateru pro území Prahy 10. V textové části budou definovány jednotlivé typy veřejných prostorů v Praze 10, a to včetně stanovení pravidel pro jejich další rozvoj (např. v klidové zóně bude dána přednost zklidnění či omezení dopravy, důraz na zeleň a volnočasové aktivity atd.). Mapová část generelu pak bude promítnutím typologie veřejných prostorů do území městské části. Generel bude připraven za účasti veřejnosti a předpokládáme, že sami obyvatelé jednotlivých lokalit budou moci navrhnout, jaký typ veřejných prostorů bude v okolí jejich bydliště převažovat. Není možné naráz připravit generel pro celé území Prahy 10. V roce 2010 se tak bude jednat hlavně o některých vybraných místech. Přibližně za dalších 5 let dojde k aktualizaci generelu a další místa v Praze 10 budou doplněna. Generel také bude obsahovat ověřovací studie, které prověří, nakolik jsou vybraná místa v Praze 10 připravena k rekonstrukci (např. s cílem realizovat kompletní a důkladnou přeměnu daného místa je třeba zajistit spolupráci např. správců infrastruktury).
Na generel navaže Akční plán pro veřejné prostory. Účelem Akčního plánu je realizace vybraných záměrů ve stanoveném čase, tj. od přípravy dokumentace pro územní řízení až po vlastní realizaci. Bude proto obsahovat akce stanovené v konkrétním časovém horizontu (např. v nejbližších 4 letech). Obyvatelé Prahy 10 budou opět intenzivně zapojeni do přípravy Akčního plánu i jeho samotné realizace (spolupráce na úpravách vybraných veřejných prostorů).

Příprava STRATEGIE PRO VEŘEJNÉ PROSTORY
Definování zásad a dalšího postupu nakládání s veřejnými prostory

↓

Příprava GENERELU PRO VEŘEJNÉ PROSTORY
Typologie veřejných prostorů
a jejich přiřazení k jednotlivým místům na Praze 10

↓

Příprava AKČNÍHO PLÁNU PRO VEŘEJNÉ PROSTORY
Priority změn veřejných prostorů na nejbližší období

↓

REALIZACE NAVRŽENÝCH ZMĚN
PRŮBĚŽNÝ MONITORING A HODNOCENÍ
AKTUALIZACE A REVIZE

DESATERO PRO PRAHU 10 – ZÁSADY

Zásady představují důležité strategické rozvojové směry a zaměřují se jak na kvalitu či funkci veřejných prostorů (jako místa příjemná, zdravá, bezpečná atd.), tak na procesní aspekty (např. přistupovat k veřejným prostorům promyšleně, řešit je v souvislostech, za podpory všech zúčastněných). Každá zásada se přitom ještě dělí na jednotlivé body. Zásady i opatření se vztahují ke všem typům veřejných prostorů, míra důrazu na jednotlivé body se liší podle typu konkrétního prostoru.

Veřejné prostory v Praze 10 budou:

1. místa PROMYŠLENÁ

promyšlená a komplexní s jasně stanovenými prioritami a zásadami

systémová
Veřejný prostor je chápán a vnímán jako jeden celek, který je součástí systému veřejných prostorů. Tento princip vylučuje úzce resortní (monofunkční) vnímání prostoru.
Typickým prvkem veřejného prostoru je prolínání a návaznost funkcí.

hierarchizovaná
Rozdílné veřejné prostory vyžadují rozdílný způsob řešení a rozdílné uspořádání respektující jejich významovou hierarchizaci. Hierarchizaci veřejných prostorů řeší Generel pro veřejné prostory, a to s ohledem na jejich význam urbanistický, sociální, kulturní, historický, ekologický, ekonomický, dopravní atd. V jednotlivých typech prostranství budou stanoveny priority při uplatňování druhů dopravy, typů zeleně či aktivit.
K tomuto účelu bude zpracován Generel pro veřejné prostory definující typologii pro Prahu 10 a současně vymezující charakteristiky, pravidla a zásady konkrétních typů prostorů v Praze 10 včetně jejich hierarchie. Generel bude vznikat dohodou mezi samosprávou, obyvateli, ostatními uživateli veřejných prostor a vlastníky.

koordinovaná
Veškeré aktivity na veřejných prostranstvích či aktivity směřující k jejich správě a rozvoji musí být koordinovány s cílem zajistit funkčnost systému, jako např. vyváženost jednotlivých druhů dopravy, vyváženost aktivit, služeb a příležitostí. Řešení musí mít předem stanovené priority a zásady.

2. místa v SOUVISLOSTECH

respektují urbanistické, prostorové a historické souvislosti uvnitř i vně městské části a vytvářejí prostředí pro sociální, ekonomickou a environmentální udržitelnost

tradiční
Místa mají respektovat historii a místní tradice včetně místních a přírodních vazeb, sociálních tradic, historických cest. Zachování tradice identifikace obyvatel s bydlištěm či obecněji s místem, ve kterém se pohybují.
Respekt k historii a tradici je základním pilířem zdravého vývoje místní komunity. Vztah k místu je založen na povědomí obyvatel o historii a tradicích, které se musí ve veřejném prostoru promítnout.

osvětová
Veřejné prostory jsou místem vhodným k osvětě a vzdělávání, především ve vztahu k minulosti a budoucnosti místa. Z tohoto pohledu hrají veřejné prostory nezastupitelnou roli. Současně jsou vhodným místem pro informování o použitých progresivních řešeních, šetrném nakládání s přírodními zdroji a ochraně životního prostředí ve městě.

udržitelná
Udržitelný rozvoj je možné zajistit pouze při respektu k ekonomickým, sociálním a ekologickým funkcím veřejných prostorů se zaměřením na využití místního potenciálu.
Místních zdrojů lze využít jak při hospodaření s přírodními zdroji, např. se srážkovou vodou, sluneční energií apod., tak i využitím lidských zdrojů – místní podniky, zájmová sdružení, školy.

3. místa DOSTUPNÁ

umožňují vyvážené podmínky pro dostupnost všemi druhy dopravy s důrazem na obyvatelnost prostoru a místní vazby

uspořádaná
Veřejné prostory jsou ovlivňovány především dopravou. Jejich vnitřní uspořádání i vnější návaznosti budou přizpůsobeny obecnému pořadí priorit jednotlivých druhů dopravy pro Prahu 10:
městská, případně ostatní veřejná osobní doprava
chodci
cyklisté
zásobování a obslužná automobilová doprava
ostatní cílová automobilová doprava
průjezdná automobilová doprava (pokud ji nelze zcela odstranit).

prostupná
Místa mají být uspořádána a formována s důrazem na prostupnost územím s využitím průchodů, pasáží, přechodů bez slepých konců.

pohodlná
Veřejné prostory musí být pro lidi pohodlně dostupné a přímé, bez zbytečných oklik, zacházek a ztracených spádů či jiných bariér. Za bariéry se považují také veškeré překážky pro kočárky, seniory a handicapované osoby.

fungující
Pravidla pro místní dopravu a zásobování budou upravována tak, aby jednotlivé systémy fungovaly s cílem posilovat obyvatelnost území. Dopravní prostor musí být organickou součástí veřejného prostoru.

4. místa SROZUMITELNÁ

řešení jsou srozumitelná a lidé se ve veřejných prostorech snadno orientují, rozumí jim a je jim zřejmý jejich účel a využití

lidská
Veřejný prostor se postupně přizpůsobil zejména potřebám motorové dopravy a ztratil tím lidské měřítko. Je třeba vrátit veřejný prostor lidem a veřejnému prostoru vrátit lidské měřítko, čemuž se přizpůsobí i potřeby automobilové dopravy.

přehledná
Přehlednost je jednou ze základních kvalit prostoru. Tomu je třeba přizpůsobit vymezení jednotlivých částí prostoru, informační a orientační systém, mobiliář, výškové i obecně prostorové členění, orientační body, použité materiály, přechody, cyklopruhy a cyklostezky, pruhy pro veřejnou dopravu.

srozumitelná
Veřejné prostory i jejich vzájemné vazby budou pro lidi srozumitelné - v účelu, významu, napojení na dopravní systém, přírodních vazbách. Uspořádání prostoru musí být srozumitelné a logické, pěší cesty musí být přirozené a přímé, bez bariér a oklik.

5. místa SPOLEČNÁ

prostor pro sdílení různými činnostmi a funkcemi a různými skupinami obyvatel

aktivující
Uspořádání prostoru má vybízet ke kulturním a dalším společenským aktivitám, mezilidské komunikaci.

sdílená
Veřejné prostory slouží veřejnosti pro sdílení řady různých funkcí, musejí tedy zajistit kvalitní podmínky jak pro sociální interakci, ekonomické, kulturní a relaxační aktivity ve venkovním prostoru, tak i pro fungování přilehlých budov (objektů), tj. zejména bydlení, obchodu a služeb. Současně je třeba dbát na posilování vztahu k lokalitě a k životnímu prostředí. Dosáhnout výše uvedeného lze nejlépe synergií všech funkcí.
V plošně omezeném veřejném prostoru v zastavěném území je třeba podporovat a rozvíjet smíšený provoz, tedy koexistenci pěší, cyklistické, veřejné a automobilové dopravy.

komunikující
Ztvárnění prostoru bude podporovat komunikaci a setkávání různých skupin obyvatel a posilovat pocit sousedství a sounáležitosti s obcí.

**Strategie obsahuje i návrh možných opatření, tedy nástrojů k řešení konkrétních problémů. Návrh opatření tvoří obsáhlý seznam možných nástrojů, ze kterých budeme přednostně vybírat nástroje pro úpravy v jednotlivých lokalitách.
Tento seznam je otevřený a může být přirozeně rozšířen o další opatření. Vy nyní máte možnost navrhnout do seznamu i své vlastní nápady na řešení. Své podněty zasílejte na e-mailovou adresu: spolecne@praha10.cz.
Dosud byla definována tato opatření:**

SYSTÉMOVÉ A PROCESNÍ ŘEŠENÍ VEŘEJNÝCH PROSTORŮ:

1. úpravy veřejných prostorů připravovat v logické prostorové a časové návaznosti;
2. veškeré stavební činnosti provádět koordinovaně se všemi partnery s cílem zamezit jednoúčelovým opravám a další ad hoc stavební činnosti;
3. pro plán úprav veřejných prostranství vycházet z podpory obyvatel a významu místa;
4. liniové trasy technické infrastruktury seskupovat do koridorů tak, aby nekolidovaly se zelení a dalšími způsoby využití místa;
5. dostatečně informovat veřejnost jako první krok k participaci různými způsoby (web, zpravodaj, výstavy…);
6. zapojovat veřejnost do různých fází plánování - veřejná setkání, komunitní plánování, mítinky na místě, dotazníky atd.;
7. navazovat zapojení veřejnosti na další související programy – Společně měníme Prahu 10, bezpečné cesty do škol apod.
8. při úpravách prostranství spolupracovat se soukromým i občanským sektorem;
9. zajistit pravidelné finance z rozpočtu městské části;
10. vytvořit možnost spolufinancování hlavním městem Prahou;
11. pro spolufinancování zapojovat vhodným způsobem soukromý sektor;
12. hledat a využívat vhodné další zdroje financování (dotace a fondy).

VÝZNAM VEŘEJNÝCH PROSTORŮ:

13. v nově zastavěných územích vytvářet dostatek veřejných prostorů;
14. respektovat stávající cesty, průchody a plácky, obnovovat zaniklé a vytvářet nové - při respektu k charakteru místa;
15. zachovat stávající a vytvářet nabídku nových cest ve směru pohybu lidí, například ve vazbě na zastávky veřejné dopravy, školy, základní služby a vybavenost, sportovní a rekreační možnosti, významná pracoviště a další možné cíle;
16. prostupnost území zajistit nepřetržitě, jen v odůvodněných případech může být omezena (např. časově u pasáží, průchodů, vybraných parků či rekreačních ploch);
17. podporovat nabídku služeb a vybavenosti;
18. uplatňovat vhodná modelová řešení (ekologická, environmentální, sociální) a prezentovat je (web, místní tisk, výstavy, konference);
19. zamezit vzniku „gated communities“ (uzavřených lokalit).

DOPRAVA:

20. dopravu organizovat do logického a uživatelsky příjemného celku, který vytváří rovnováhu mezi potřebnými druhy dopravy tak, aby se uživatel vždy snadno mohl dostat tam, kam potřebuje;
21. zachovat pořadí dopravních priorit – veřejná doprava, chodci, cyklisté, obslužná doprava, cílová individuální doprava, průjezdná;
22. rozvíjet synergické vazby mezi jednotlivými druhy a podporovat nové způsoby kombinované dopravy (např. Park+Ride, Bike+Ride, Car Sharing, spolujízda či Car Pooling, vše dostupné pro pěší);
23. na komunikacích, které nemají prioritně průjezdnou funkci, dimenzovat vozovku i parkovací místa úsporným způsobem, který povede ke snižování rychlosti a počtu vozidel, a tím bude podporovat cyklistickou a pěší dopravu i další využívání prostoru lidmi;
24. ve vhodných místech zavádět zóny s rychlostí omezenou na 30 km/h, zřizovat obytné zóny, logicky rozšířit „zónu 6 t“ a omezit vjezd nákladních automobilů do obytných čtvrtí, v odůvodněných případech budovat pěší zóny;
25. na vytipovaných místech vytvářet sdílený prostor, tzv. Shared Space;
26. zajistit dostupnost různými formami dopravy, vždy však pěšky (oboustranný chodník);

A OPATŘENÍ PRO VEŘEJNÉ PROSTORY

Uspořádání mobiliáře má poskytovat možnosti vícestranné konverzace. Veřejný prostor je prostorem pro setkávání a bavení se.

společná
Místa musí být přizpůsobena možnostem užívání všemi skupinami včetně těch slabších, jako jsou senioři, děti a dospívající, maminky s dětmi, obyvatelé s handicapem. V této souvislosti je třeba dbát zejména na bezbariérová řešení včetně odstraňování sociálních bariér.

6. místa PŘÍJEMNÁ

důraz na pozitivní image, estetické hodnoty, jedinečnost a kvalitu, důraz na přívětivé, příjemné i atraktivní řešení

jedinečná
Každé místo si vytváří svůj vlastní a jedinečný charakter, který jej odlišuje od míst ostatních. Každé místo má svou jedinečnou architekturu, vybavenost, uspořádání, své spektrum služeb, svá specifická pravidla a tradice, jednotnou a celostní organizaci, žije svým jedinečným životem. Prostor je různorodý možnostmi využití, druhy ploch, vybaveností, např. druhy posezení, občerstvení či typy prostředí, poměrem otevřených a intimních zákoutí.

atraktivní
Atraktivita místa je tvořena celkovým uspořádáním prostoru (prostorovým uspořádáním, zajímavými pohledovými cíly, průhledy, osami), ale i detaily (použitými materiály, mobiliářem, osvětlením, přírodními prvky či uměleckými díly).

proměnlivá
Místo má být proměnlivé během roku, týdne i dne poměrem osluněných a zastíněných ploch. K tomu je vhodné využít pestrosti možných aktivit i proměnlivostí jednotlivých elementů v čase, jako jsou např. příležitostná tržiště, příležitostné kulturní a společenské aktivity, zeleň, struktura lidí v prostoru atp.

příjemná
Místo je přívětivé svým vzhledem, uspořádáním, mísením funkcí, přehledností a celkovou pobytovou využitelností.
Místa jsou příjemná pro vnímání všemi lidskými smysly, tedy co nejméně hlučná, co nejméně prašná, vyvážená přírodními prvky, nabízející příjemné zážitky, včetně chuťových, čichových či hmatových.

7. místa ZDRAVÁ

působí pozitivně na lidské zdraví i psychiku a rozvíjejí přírodní hodnoty

relaxační
Místa mají vybízet k pobytu a relaxaci ve venkovním prostředí, ať už půjde o klidový či aktivní pobyt.
Vybavenost, uspořádání i organizace prostoru má podněcovat k chůzi, hrám a neorganizovaným sportovním aktivitám a tím i k sociální interakci. Je to cesta k podpoře zdravého životního stylu, k posílení fyzické a psychické kondice obyvatel. Veřejné prostory jsou nejefektivnějším sportovištěm ve městě.

přírodní
Zvláštní důraz je kladen na uplatnění zeleně a přírodních prvků (vody, kamene, dřeva). Přírodní prvky jsou zároveň i prvky kompozičními, estetickými, hygienickými, ekologickými a herními.

obnovitelná
Veřejné prostory mají být tvořeny s dlouhodobou vizí obnovitelnosti, tj. s respektem k místním podmínkám, jako je např. terén, mikroklimatické podmínky atp.
K tomu budou využívány ekologicky šetrné procesy, materiály a technologie, jako jsou např. vodopropustné povrchy cest, přírodní materiály mobiliáře, různé typy a podpůrné systémy osvětlení atp.
K akčnější a šetrnější správě prostranství budou směřovat také procesy organizační.

čistá
Budou preferovány aktivity zlepšující kvalitu ovzduší a omezující hlučnost.
Ke snižování zátěže prostředí budou využívána opatření, směřující k promyšlené organizaci dopravy, omezování průjezdu nebo i snižování rychlosti automobilové dopravy, využívání dešťové vody a snížení míry znečištění veřejného prostoru.

8. místa BEZPEČNÁ

bezpečná z provozního a dopravního hlediska, poskytují pocit bezpečí snadnou orientací, přehledností, viditelností a dostatečným osvětlením

ohleduplná
Prioritou je ohleduplný přístup k místním obyvatelům.

chránící
Systém dopravy na veřejných prostranstvích musí být nastaven vnějšími podmínkami tak, aby chránil zvláště ty více zranitelné účastníky (chodce, případně cyklisty).
Prostor bude uspořádán tak, aby mohl poskytnout ochranu i před přírodními živly, např. před větrem, vodou nebo sluncem.

bezpečná
Subjektivní pocit bezpečí je posilován vytvářením příjemného prostředí a společenským dohledem. Místa budou působit bezpečně svým fyzickým uspořádáním, organizací a motivací různých typů aktivit a využití a podporou společenské kontroly.

9. místa PODPOROVANÁ

proměna je společně podporována obyvateli, samosprávou, veřejným i soukromým sektorem a je veřejně projednávána a realizována za aktivní spolupráce všech zúčastněných

financovaná
Dlouhodobé a systematické zajištění financování úprav a údržby veřejných prostorů a aktivit ve veřejných prostorech je jedním z hlavních úkolů správy a rozvoje území městské části.

dohodnutá
Spolupráce a zapojení veřejnosti do přeměny veřejných prostorů podporuje sounáležitost a identifikaci s daným místem a znamená vyšší veřejnou podporu pro navržené změny.
Veřejné prostory jsou místem pro společné aktivity, proto je třeba je vytvářet po vzájemné dohodě veřejné správy, veřejnosti, soukromého a neziskového sektoru.
Prioritně budou řešena místa s aktivní podporou a zapojením obyvatel a s ohledem na charakter místa respektující významovou hierarchii veřejných prostorů.

podporovaná
Kromě veřejnosti je třeba spolupracovat i s místním soukromým a neziskovým sektorem tak, aby docházelo k synergii veřejných i soukromých zájmů.
Veřejnost a soukromý a neziskový sektor je přitom vhodné zapojit i do realizace navržených změn a následné údržby (např. účastí na úpravách či údržbě, spolufinancování).

udržovaná
Veřejné prostory musí být pravidelně udržovány, lze tak nejúčinněji předejít vandalismu, nečistotě a dalším nechtěným jevům, jejich nejlepší prevencí je použití kvalitních, snadno udržovatelných a trvanlivých materiálů. Funkčnost a užitnost jednotlivých prvků musí být pravidelně revidována a případné nedostatky co nejdříve odstraňovány.

10. místa NOVÁ

jsou vytvářena v nově zastavovaných územích i v stávající struktuře, tak aby byla nápaditá a byla přínosem pro širší okolí

přínosná
Nově vzniklé veřejné prostory musí podněcovat takové vazby a aktivity v území, jež budou přínosné nejen pro uživatele nového místa, ale i pro širší okolí.

inovativní
Při vzniku nových veřejných prostorů je kladen důraz na jejich jedinečnost a nápaditost za využití nejnovějších trendů.

nová
Při zakládání nové urbánní struktury musí být věnována zvýšená pozornost zachování stávajících prostorů a vazeb a jejich doplnění o nové vazby a veřejné prostory všeho druhu. Nové veřejné prostory mají vznikat i na zanedbaných, opuštěných nebo přestavovaných územích města. Při vytváření nových míst mají být respektovány principy tohoto dokumentu.

Veřejné prostory se mohou stát obyvatelnými místy

Magdalena Hledíková (Partnerství, o.p.s.)

Jako ukazatel bezpečnosti veřejných prostorů můžeme vnímat volný pohyb malých dětí. Rodiče by jej neumožnili, pokud by mohlo dojít k ohrožení rychlou dopravou, ke kontaktu s nepořádkem nebo kriminalitou.
FOTO MAGDALENA HLEDÍKOVÁ

V představách většiny obyvatel tvoří město především zastavěné prostředí. Podle názorů sociálních vědců však město vzniká městskou společností – tedy lidmi, kteří je obývají, a tak určují jeho podobu. Oba pohledy mají své opodstatnění, protože pouze jedna ze složek by bez druhé těžko mohla existovat. Veřejné prostory ve městě slouží právě k setkávání obou těchto částí, kdy fyzické prostředí vytvoří podmínky pro sociální život města. Jistě existují další místa, kde se lidé mohou setkávat, ale právě veřejné prostory by měly nabízet prostor pro všechny bez vyloučení – tedy bez nutnosti být součástí nějaké vybrané skupiny, bez potřeby něco kupovat nebo provozovat nějakou aktivitu (např. sport).
Ve 20. století došlo k proměně veřejných prostorů vlivem automobilismu, který svými prostorovými nároky, hlučností a exhalacemi postupně vytlačil z prostorů chodce nebo jim ponechal jen dosti omezené místo. Už ve 30. letech na problémy automobilismu a využívání veřejných prostor začal upozorňovat významný český architekt a teoretik Karel Honzík. Jeho texty jsou natolik nadčasové, že jsme se rozhodli použít jejich část jako motto připravované Strategie pro veřejné prostory Prahy 10: *„Musíme v sobě probudit radosti ‚chodce', radosti obyvatele veřejných prostorů. Horovat pro ‚krásnou Prahu' by bylo jen frází, jestliže z ní především nevybudujeme ‚Prahu obyvatelnou'. Musíme ji upravit tak, aby se v ní dalo žít, volně a bezpečně se pohybovat, procházet se, klidně nakupovat, pozorovat její krásu a památky, hrát si na hřištích, shromažďovat se, odpočívat, sedět v kavárnách venku, když je krásně, slunit se, koupat se atd. Musíme se naučit Prahu obývat.*" (Karel Honzík: Tvorba životního slohu, 1944)
V poválečné době dochází k velkému rozmachu budování sídlištní zástavby, která reaguje na nevyhovující poměry stísněných průmyslových měst 19. století – začínají se vytvářet rozsáhlé vzdušné, prosvětlené zelené plochy. Těmto plochám však často chybí komorní měřítko, které by umožnilo interakce mezi lidmi. Velikost nikomu nepatřících abstraktních ploch vede k jejich naprosté anonymitě.
Ve 20. století se rozvíjí nové formy veřejného prostoru ve virtuálním světě, nejdříve v podobě televizní, která neumožňuje interaktivní reakci, ale vede jen k pasivnímu přijímání vjemů a informací. Interaktivnější účast umožňuje počítačový svět, který je však založen na velmi neosobním kontaktu.
Kvůli těmto zhoršujícím se podmínkám na skutečných veřejných prostorech vznikají snahy o obnovu veřejných prostor, tak aby mohly zase sloužit lidem, jejich setkávání, neformálním kontaktům a pobytu venku. Pro toto hnutí se v angličtině používá termín „placemaking" – tedy vytváření míst. Důležitý je důraz na „místo". Místo je slovo, které má vyjádřit použití lidského měřítka, možnost lidí (především místních) se s konkrétním prostorem identifikovat, využívat jej a obývat. Při vytváření a obnově míst je tak důležitá citlivost vůči okolním obyvatelům, dalším pravidelným uživatelům a také ke kvalitním detailům řešení.
Toto chápání významu míst a důrazu na jejich obyvatelnost slouží také jako hlavní linie připravované Strategie pro veřejné prostory Prahy 10, jejímž cílem je vytvoření těchto „obyvatelných míst", která budou svým obyvatelům sloužit k veřejnému životu, setkávání, odpočinku a rekreaci.

Jako jeden z nejlepších evropských příkladů úprav veřejných prostorů může sloužit dánská Kodaň, jejíž ulice nabízejí dost prostoru pro posezení i společenské kontakty.
FOTO ROBERT SEDLÁK

27. vytvářet vhodné podmínky pro pěší dopravu, včetně netradičních a inovativních forem (přímé cesty bez zbytečných oklik a zacházek, rozvolnění parkování podél pěších tras, doplnění vybaveností, mobiliáře, zeleně, režimy semaforů atd.);
28. odstraňovat bariéry pro pěší, např. vhodný povrch, bez zbytečných výškových rozdílů a ztracených spádů, např. podchody či nadchody či zacházky k přechodům apod.;
29. upřednostňovat ekologickou veřejnou dopravu (tramvaje, železnice, metro);
30. v těch směrech, kde schází ekologická veřejná doprava, upřednostňovat veřejnou autobusovou dopravu;
31. zastávky a stanice veřejné dopravy budovat komfortně, na místech s dobrou návazností na cesty v území, s obzvláštním důrazem na pohodlí přestupu především na přestupních uzlech;
32. zastávky autobusů veřejné dopravy umisťovat do jízdního pruhu, nejlépe s ostrůvkem tak, aby nebylo možné nebezpečné objíždění;
33. vytvářet kvalitní cesty pro cyklisty;
34. cyklostezky a chodníky propojovat pouze v těch místech, kde nebude narušena bezpečnost chodců.

AKTIVITY VE VEŘEJNÝCH PROSTORECH:

35. podporovat aktivity a kulturní akce ve veřejných prostorech (např. předzahrádky restaurací, místa pro příležitostný prodej, možnost instalace pódia či výstavních panelů);
36. zábor ploch umožňovat a povolení stanovovat podle druhu akce a předem daných pravidel (přednost místním umělcům, sdružením, živnostníkům, kulturním akcím před ziskovými atd.);
37. vytvořit podmínky a podporovat fyzickou aktivitu obyvatel města, jako např. chůze, sport, hry, cyklistika (venkovní posilovny, hřiště pro děti i dospělé, trasy nordic walking…);
38. podporovat školní aktivity a slavnosti i ve veřejných prostorech;
39. vytvořit na vybraných vhodných místech klidové zóny s dostatečným zázemím.

KVALITA VEŘEJNÉHO PROSTORU:

40. volit řešení, která odpovídají lidskému měřítku (detaily, členění, reklamní plochy, mobiliář);
41. zajistit dostatečné zázemí veřejných prostorů, např. dostatek možností pro sezení, dostupnost veřejných toalet s prostorem pro přebalování kojenců, toalety pro invalidy;
42. využít zajímavých řešení pro vzdělávání přímo v místě (informační tabule, naučné stezky, výstavy ve veřejných prostorech);
43. mobiliář řešit uživatelsky příjemně a srozumitelně;
44. uplatňovat vodní prvky;
45. využívat místních zdrojů – při hospodaření s přírodními zdroji (např. se srážkovou vodou, sluneční energií apod.).

CHARAKTER MÍSTA A TRADICE VE VEŘEJNÉM PROSTORU:

46. respektovat a posilovat zejména lokální prostupnost a místní aktivity;
47. v řešení zohledňovat místní specifika;
48. podle charakteru místa obnovovat tradiční prvky a detaily;
49. ve veřejných prostorech umožňovat a obnovovat pravidelné tradiční slavnosti.

BEZPEČNOST A ORIENTACE:

50. zajistit dostatečné osvětlení především v méně přehledných a rušných částech;
51. umožnit přehledné řešení prostoru, bez zbytečného prostorového a výškového členění;
52. řešit bezpečnostně problematické místa;
53. vybraná bezpečnostně citlivá místa v nočních hodinách uzavírat;
54. zajistit vhodný orientační systém;
55. budovat vhodné orientační body.

ÚDRŽBA A PÉČE:

56. prostorům zajistit pravidelnou údržbu;
57. pokračovat v pravidelné údržbě prostorů v místech již fungujících;
58. posílit vazby na místní policii zvláště v případě bezpečnostně citlivých míst;
59. zeleni poskytovat pravidelnou a odbornou péči a ošetření.

Využijte možnosti a do 31. 12. 2009 zašlete své připomínky k pracovní verzi Strategie pro veřejné prostory v Praze 10. Své připomínky zasílejte elektronicky na e-mailovou adresu: spolecne@praha10.cz.

Příklady táhnou – přeměna veřejných prostorů v dánské Kodani

Dánská metropole Kodaň je známá svým deštivým počasím a údajně velmi uzavřeným a nepříliš komunikativním obyvatelstvem. Přesto se již od roku 1962, tedy krátce poté, co do západních měst přišla velká invaze automobilů, snaží postupně zlepšovat kvalitu veřejných prostranství.

Vše začalo na hlavní městské třídě – ulici Strøget, která se v roce 1962 přeměnila v první pěší zónu. Město se pro tuto akci inspirovalo slavnými výzkumy Williama H. Whytea – Project for Public Spaces (PPS) nebo zásadní knihou o fungování veřejných prostor od americké novinářky Jane Jacobs. Následně pokračovaly úpravy dalších veřejných prostorů v celé centrální části města i mnoha nových míst v odlehlejších územích. Díky spolupráci vedení města, významných architektů a urbanistů, Centra výzkumu pro veřejná prostranství (Center for Public Space Research) pod vedením architekta Jana Gehla a kodaňské univerzity vznikl jedinečný dlouhodobý projekt revitalizace městských veřejných prostranství za účasti veřejnosti. Během patnácti let se počet kodaňských venkovních aktivit ztrojnásobil, cyklodoprava se ve městě zvýšila na 50 procent všech cest, přibylo 1500 míst na lavičkách a 5000 kavárenských židliček.

Zatraktivnit městské centrum pro chodce

Ve spolupráci s francouzským urbanistou Jean-Pierrem Charbonnau em daly tyto první pozitivní výsledky vznik systematickému řešení veřejných prostranství. Došlo ke zpracování tzv. „Urban Space Action Plan", který v našem systému plánování odpovídá přibližně úrovni Generelu pro veřejné prostory. Jeho cílem bylo zejména pro chodce zatraktivnit městské centrum. Znamenalo to nejen zlepšit fyzickou kvalitu veřejného prostranství, ale i změnit dopravní systém a podpořit aktivity, které prostor obohacují. Do projektu byli také zapojeni obyvatelé i podnikatelé žijící a působící v řešené oblasti.

PETRA ŠILBERSKÁ (PARTNERSTVÍ, O.P.S.)

Součástí Akčního plánu jsou i vizualizace pozitivních změn ve vybraných veřejných prostranstvích.

Sdílení vozidel – Car Sharing

Slova Car Sharing (sdílení vozidel) označují služby podobné autopůjčovnám. Na rozdíl od půjčovny nemusí zákazník Car Sharingu při každém použití vozu uzavírat novou smlouvu – od vstupu do systému má občan nebo firma přístup k vozidlu kdykoliv – tedy po celý den všechny dny v týdnu. Vozidla jsou v ideálním případě rozmístěna v dochozí vzdálenosti, nejlépe na místech dostupných i veřejnou dopravou.

Po celém Německu operuje řada carsharingových firem. Na snímku informační tabule firmy teilAuto v Drážďanech.

Na německých nádražích si můžete všimnout žluté značky s autem označující carsharingové služby. Cestujete pohodlně vlakem a na místě si půjčíte vozidlo Car Sharingu.

Úhradu za využívání vozu pak klient platí fakturou podle počtu hodin a ujeté vzdálenosti. Na rozdíl od majitele auta tak jasně vidí opravdové náklady provozu vozidla a nemá tendenci auto využívat jen proto, že už si ho koupil. Majitel vozu má totiž zájem jezdit co nejvíce – rozpočítají-li se poměrně vysoké fixní náklady (tedy náklady na pořízení vozu, údržbu, pojištění a opravy) mezi větší počet ujetých kilometrů, klesá cena fixních nákladů na kilometr a vlastník vozu pak má tendenci vnímat cenu dopravy jen jako platbu za spotřebovaný benzín. Zákazník Car Sharingu ale vidí najednou, kolik zaplatil za kilometr a za dobu výpůjčky. Nevolí auto jen proto, že už mu stejně stojí před domem, a rozhoduje se tak poměrně svobodně, jaký druh dopravy zvolí – jestli veřejnou dopravu, chůzi, nebo jízdu na kole, nebo zda usoudí, že protentokrát je auto opravdu nutné. Hustá síť stanovišť Car Sharingu tvoří v Evropě (Švýcarsko, Německo, Nizozemsko, Itálie, Velká Británie, ale nověji i Belgie, Irsko, Finsko a další) i v zámoří kvalitní doplněk k síti veřejné dopravy a umožňuje snížení počtu zaparkovaných vozidel v ulicích (jedno auto Car Sharingu nahradí obvykle 4–12 osobních a firemních vozů). Car-sharing není řešením pro každého – obvykle se uvádí, že je využitelný pro ty řidiče, kteří ročně nenajezdí více než 12–15 tisíc kilometrů. Ale i tak přináší snížení počtu vozidel zaparkovaných v ulicích měst, snížení počtu ujetých kilometrů, zlepšení vozového parku i jeho lepší využívání, a tudíž i rychlejší obnovu. Proto jej také podporují jak města a jejich dopravní podniky, tak i některé státní instituce.

Spolujízda – Car Pooling

Při spolujízdě či Car Poolingu nabízejí vlastníci vozidla svezení dalším pasažérům, a to buď pravidelně (Car Pooling), nebo na jednotlivé cesty (spolujízda). Mohou se samozřejmě domluvit kolegové z práce nebo sousedi v obci, kteří pravidelně někam dojíždějí, a při využívání vozidel se mohou pravidelně střídat, ale existují i centrály, které nejenže spolujízdu řidiči a jeho případným spolucestujícím zprostředkovávají, ale zároveň poskytují pojištění a snižují i riziko jízdy s někým neznámým. V Česku působí organizace Town to Town inspirovaná německou Mitfahrerzentrale. Více se můžete dozvědět na www.spolujizda.cz.

MICHAELA VALENTOVÁ, ÚSTAV PRO EKOPOLITIKU, O.P.S.

Zapojení veřejnosti? Rozhodně ano!

Občanská participace především umožňuje, že lidé mají možnost ovlivnit podmínky, ve kterých žijí. Zapojení veřejnosti znamená především komunikaci mezi lidmi, sdílení emocí, navázání nových přátelství. Dochází tak k budování nových vazeb a vztahů mezi členy dané komunity. Všichni si vzájemně vyměňují informace, učí se od sebe navzájem. Běžný občan má tu nejlepší znalost místního prostředí a často dovede upozornit na zásadní dopady zamýšleného rozhodnutí. Výsledkem otevřeného rozhodovacího procesu je zpravidla kompromisní řešení, které má výraznou veřejnou podporu (všichni o něm vědí a schvalují ho). Naštěstí i u nás pomalu přibývá obcí, měst či městských částí, které chápou občany jako partnery při řešení problémů na místní úrovni. Hlavní myšlenkou občanské participace je, že dříve, než veřejná instituce rozhodne, musí toto rozhodnutí skutečně projednat s celou komunitou a pak podle připomínek upravit návrh tak, aby negativní vlivy byly opravdu minimální. Vyšší úroveň zapojení občanů do rozhodování představuje partnerství a spolupráci. Radnice může například vyzvat obyvatele sídliště k účasti v pracovní skupině, která připraví podrobný plán oprav a úprav stávajících chodníků a cest na sídlišti. Výjimečně (například v místním referendu) je možné úplně přesunout rozhodnutí do rukou občanů. Do jaké míry se budou moci občané zapojit do hledání řešení, to vždy záleží na konkrétní situaci a místních podmínkách.

PAVEL MIČKA, AGORA CE

Dopravní zklidňování přinese větší bezpečí

Ke zlepšení kvality života, zejména posílení bezpečnosti, sociálních kontaktů a dalších funkcí ulic a veřejných prostranství, se využívá nejrůznějších kombinací městského plánování a dopravního inženýrství. Výsledkem jsou dopravně zklidněné oblasti či zóny, kde uspořádání ulic a náměstí dopravní využití umožňuje, ale různá stavební a organizační opatření regulují intenzity a rychlost motorizované dopravy na úroveň přijatelnou pro různé další funkce.

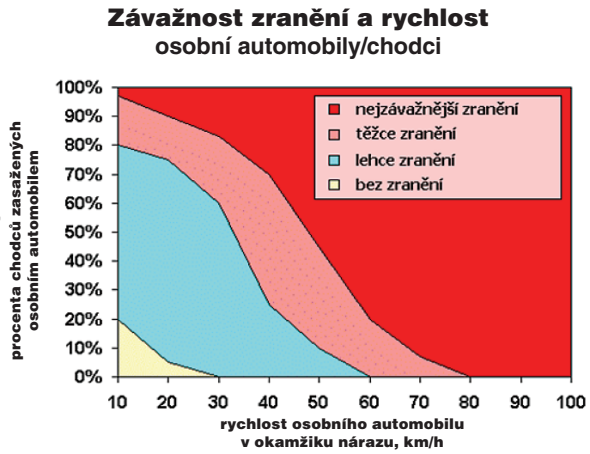

Proč zklidňovat? Snížení rychlosti přispívá k výraznému snížení počtu dopravních nehod i jejich následků.

Dopravní zklidnění Dlouhé ulice v centru Prahy

Dlouhá ulice v centru Prahy – místo části vozovky vzniklo posezení

Shared Space

Nový přístup ke zklidňování dopravy, jehož cílem je rovněž zvýšit bezpečnost. Ve vymezeném území jsou odstraněny dopravní značky a prostor je upraven tak, že není patrný rozdíl mezi jízdní dráhou a prostorem pro chodce a tvoří jednu úroveň. Dopravní pravidla jsou nahrazena pravidly sociálními – řidiči se přizpůsobují sociálnímu a kulturnímu prostředí. Zatím nejsou k dispozici soustavná a dlouhodobá hodnocení, ale dosavadní pokusy vykazují významné snížení dopravních nehod a zvýšení spokojenosti všech zúčastněných. http://www.hopfensperger.co.uk/index_files/SharedSpace.htm

Zóna 30

V zahraničí se jako zóny Tempo 30 označují celoplošně zklidněné oblasti v obytném území, obvykle s výrazným podílem bydlení a společenských funkcí (školy, obchody, sociální a zdravotnická zařízení), které se snížení rychlosti vozidel kombinují prostředky městského plánování a dopravního inženýrství. Jak sám název napovídá, nejvyšší přípustná rychlost je omezena na 30 km/h, obvykle zde najdeme méně dopravního značení, jen vjezdy do oblasti jsou výrazně vyznačeny, aby si řidiči mohli uvědomit jiný jízdní režim. Všude platí přednost zprava, je zde zachováno rozdělení ulice na chodník a vozovku, ale šířka vozovky je menší než obvykle. Dodržování rychlosti usnadňuje řada dopravně zklidňujících opatření i design ulice. Chodci musejí používat chodník, ale mohou vozovku přecházet kdekoliv. Přecházení jim usnadňují speciálně upravená místa pro přecházení či rozšířené, tedy vysazené chodníkové plochy či zvýšené plochy křižovatek. V zónách 30 obvykle nejsou vyznačeny ani přechody, ani vymezeny cyklostezky (cyklisté jezdí v dopravním prostoru automobilů), parkovací místa často odděluje uliční zeleň a v ulici bývají vysázeny stromy a keře. V současné době zpracovává Centrum dopravního výzkumu technické podmínky, které patrně česká pravidla přiblíží poměrům v západní Evropě.

Obytná zóna

Značka obytná zóna už sama naznačuje, že jde o oblast, kde by se i děti měly cítit bezpečně. Nejvyšší dovolenou rychlostí je zde 20 km/h a řidiči musejí počítat s pohybem chodců. Celá plocha ulice je totiž v jedné výškové úrovni – komunikace není rozdělena na vozovku a chodníky – a plocha je společná pro všechny druhy dopravy. Ztvárnění prostoru napovídá, že provoz motorových vozidel zde má jen podřadný význam, a proto zde také nenacházíme žádné další dopravní značení. Řidiči zde nesmějí chodce ohrozit ani omezovat, pěší by ale neměli provoz vozidel zbytečně omezovat či dokonce jízdu znemožnit. Parkování je možné jen v místech, která jsou jako parkovací plochy vyznačena. I zde se používá řada prvků, které usnadňují řidiči, aby pomalou jízdu „vydržel" – směrové šikany, plochy s vysázenou zelení, zúžená místa, kterými může projíždět jen jedno vozidlo a auta v protisměru musejí čekat, omezení rozhledu apod. Při výjezdu z obytné zóny dávají řidiči vozidlům na jiné komunikaci přednost.

Pěší zóna

Ulice vyznačené jako pěší zóny jednoznačně preferují chodce. Je sice možné povolit vjezd vybraným druhům vozidel, jako je dopravní obsluha a zásobování (a obvykle i v omezených denních dobách), ale i tato doprava se musí podřídit pěšímu provozu. Dopravní vztahy podtrhuje i ztvárnění ulice: jako v obytných zónách je v jedné úrovni, běžně je doplněna mobiliářem, který zdůrazňuje pobytovou funkci prostoru. Někdy jsou pěší zóny uzpůsobeny i pro provoz tramvají.

MICHAELA VALENTOVÁ, ÚSTAV PRO EKOPOLITIKU, O.P.S.

Partnerství, o.p.s.

Obecně prospěšná společnost Partnerství poskytuje poradenské, asistenční a vzdělávací služby přispívající k udržitelnému rozvoji obcí a komunit. Byla založena v roce 2001 jako dceřiná společnost Nadace Partnerství, aby mohla nadační grantovou činnost doplnit předáváním knowhow v oblastech strategického plánování obcí a mikroregionů, zklidňování dopravy, interpretace místního dědictví, šetrného turismu, podpory greenways, tvorby veřejných prostorů a zapojování veřejnosti do rozhodování.

Na podporu veřejných prostranství se specializuje tým Prostory, jehož cílem je zlepšení fyzické kvality prostorů, zviditelnění významu ulic, náměstí, parků a hřišť pro sociální a kulturní život obce, zapojení místních obyvatel do rozhodování o budoucí podobě nových míst ve spolupráci s místní samosprávou i místními firmami a neziskovým sektorem.

Partnerství, o.p.s., Údolní 33, Brno, www.partnerstvi-ops.cz

Agora Central Europe

Agora Central Europe je česká nevládní nezisková organizace, která v ČR působí již více než deset let. Jejím posláním je posilovat proces demokratizace naší společnosti, což konkrétně znamená:

- zlepšovat komunikaci a spolupráci mezi občany a radnicemi,
- rozšiřovat možnosti radnic otevřeně plánovat a rozhodovat o věcech za účasti občanů,
- probouzet zájem občanů o komunální problémy,
- podporovat rozvoj místní demokracie v ČR a tím i přispět ke zvýšení politické kultury v ČR.

Při své práci čerpá hodně ze zkušeností svých holandských partnerů a zakladatelů. V minulosti Agora CE vedla několik desítek participačních projektů, ve kterých měli obyvatelé možnost ovlivnit veřejné rozhodování v různých tématech (např. bezpečnost ve městě, doprava, plánování sociálních služeb, regenerace sídlišť, strategický rozvoj města apod.). Zkušenosti Agory CE ukazují, že výsledkem otevřené spolupráce místní správy a občanů jsou rozhodnutí, která mají všeobecnou podporu, šetří peníze a zvyšují kvalitu života občanů.

V roce 2008 pomáhala Agora CE Městské části Praha 10 se zahájením projektu Společně měníme Prahu 10.

Kontaktní údaje:
Agora Central Europe
Petra Rezka 12, 140 00 Praha 4
tel.: (+420) 261 222 914
fax: 261 210 233
e-mail: info@agora-ce.cz

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., je nestátní nezisková organizace působící od roku 1992 v oblastech prosazování udržitelného rozvoje a politiky životního prostředí v ČR i na mezinárodním poli. Hlavními programovými oblastmi ÚEP jsou udržitelný rozvoj na místní, regionální, celostátní i mezinárodní úrovni, územní rozvoj, zapojování veřejnosti do rozhodování, příroda a krajina, udržitelná doprava, udržitelný cestovní ruch, udržitelná spotřeba a právo životního prostředí.

www.ekopolitika.cz

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Kateřinská 26, 120 00 Praha 2, tel.: 224 828 257, fax: 224 826 593

Jako samostatnou přílohu novin Praha 10 a k další distribuci vydal v nákladu 80 tisíc výtisků Úřad městské části Praha 10.
Informace: odbor územního rozvoje ÚMČ Praha 10, tel.: 267 093 699 nebo 267 093 277
www.Praha10.cz/spolecne nebo spolecne@praha10.cz.